

VREMURI DE ALTĂDATĂ ÎN SATUL PERIENI

Material realizat de prof. Carmen Chiriac

„Eu cred că veșnicia s-a născut la sat.

*Aici orice gând e mai încet,
și inima-ți zvâcnește mai rar,
ca și cum nu ți-ar bate în piept
ci adânc în pământ undeva.”*

(Lucian Blaga)

Comuna Perieni este așezată în partea sudică a Podișului Moldovei la o distanță de 11 Km față de municipiul Bârlad și are o populație de 3536 locuitori. Satul Perieni a făcut parte din comuna Pogana, iar până în 1949 Perieni a aparținut de județul Tutova. Vechimea satului Perieni nu este cunoscută cu precizie, dar există mărturii că a fost un sat de clăcași. În legătură cu originea numelui satului Perieni, există mai multe ipoteze și nici una nu este considerată certă. Din bătrâni se spune că pe teritoriul satului s-ar fi stabilit o persoană pe nume Ene, persoană care ar fi fost omorâtă de turci. S-a spus atunci că a „perit” Ene, iar prin derivație a rezultat numele satului, „Perieni”. Dar cea mai cunoscută poveste legată de numele satului este cea a perilor lui moș Ene, „Perii lui Ene”, iar de aici a rezultat Perieni „de la un clăcaș care o fost gospodar; bine, avea livadă, ș-o făcut și peri buni, de la perii lu’ Ene vine Perienii, cam asta-i legenda țării “1.

Lumea satului actual este diferită față de realitățile înregistrate cu 3-4 decenii în urmă. Societatea evoluează, iar schimbările apar, mai ales sub aspectul vieții tradiționale. Schimbările care au survenit de-a lungul timpului se reflectă în modul de viață rural, în modul de construire a locuințelor, în vestimentație, chiar în practicarea datinilor și obiceiurilor. În satul de astăzi multe lucruri s-au schimbat în viața materială și spirituală a țăranilor. Viața la țară nu mai este ca pe vremea bunicilor, ori a străbunicilor. Se poate vorbi, în acest caz, de o urbanizare a satului, de o evoluție firească a lumii rurale spre modernizare, spre realitățile vremii în care trăim. Dincolo de

1 Interviu cu Năstase Ion, 04.07.2013, realizat de elevul Postolache George.

aspectele pozitive ale modernizării, schimbările, globalizarea duc la pierderea unor valori materiale și spirituale specifice vieții tradiționale, ele rămânând doar în memoria bunicilor. Valorile spirituale, morale și culturale ale satului trebuie aduse din nou în actualitate.

Copilăria la țară, copilăria bunicilor a fost foarte grea. Odată cu trecerea anilor s-a schimbat și copilăria. Nimeni nu își uită copilăria, oricum a fost ea. Încă de mici, copiii de la țară erau luați la câmp. Borocanu Ioana povestește „Da, am fost chinuți, ne lua de mititei la prășit; mai mult am umblat cu animalele, cu vitele, cu...nu prea am avut timp de jocuri.... Taare am mai muncit de copchil”². „... la vârsta de 12 ani am început să ies la câmp cu părinții, la prășit, la cules porumb, la seceră”³. Cei mai mulți dintre martori au făcut 4 clase, „am făcut 4 clase cu greu, mai lipseam și de la acele 4 clase, că mă trimete la muncă”; „ viața de școală mi-o fost cam tristă fiindcă am fost trimis în timpul școlii la muncă.”⁴

Școala Perieni a fost înființată în anul 1875 într-un local mic construit din vălătuci ceva mai la răsărit de locul în care este astăzi. De-a lungul timpului, localul școlii a fost supus mai multor reparații, renovări. În prezent, Școala gimnazială nr.1 Perieni își desfășoară activitatea în 5 corpuri de clădire. Pentru țaran lipsa educației nu provenea dintr-un refuz, ci din lipsa posibilităților materiale. „ Am muncit alături de părinți n-aveam nici posibilitate de învățat, ei, de învățat învățau numai băieți de învățatori, de pochi, de primar... aiștia învățau, iar noi țaranii aștia care munceam la câmp n-aveam treabă cu învățătura, părinții nu ziceau <<Băi, te duci și tu la învățatură!>>, nu <<Hai la muncă!>>”⁵.

„ ... toată copilăria ma, care am trăit-o o fost cam grea, muncă multă și..așa că ... n-am avut posibilități să-nvăț, cu greu am făcut 4 clase”⁶.

Angheluță Elena își amintește: „ Când veneam de la școală...vacile la apă, boii la apă, la rânit baliga, legam hluji de la oi și asta era, pe apucate puneai mâna pe carte... stăteam cu cartea pe braț și cu o mână făceam țâghii, de canură, ca să țesem, să facem țolici.”⁷

Jucăriile bunicilor erau cu mult diferite față de cele din ziua de astăzi: minge din cârpă, păpuși din cârpe, fluier din lemn de soc, viori din hluji etc. „Făceam diferite jucării, care mai de care, păpușele... viori din hluji, din bețe de hluji, făceam și cântam, scârțâia acolo, și...păpușă

2 Interviu cu Borocanu Ioana, 12.11. 2013, realizat de eleva Bagu Andreea.

3 Interviu cu Roșca Sanda, 11.03.2013, realizat de eleva Postolache Lorena.

4 Interviu cu Năstase Ion, 04.07.2013, realizat de elevul Postolache George.

5 Interviu cu Arteni Vasile, 06.08.2013, realizat de eleva Broștic Petronela.

6 Interviu cu Năstase Ion, 04.07.2013, realizat de elevul Postolache George.

7 Interviu cu Angheluță Elena, 06.06.2013, realizat de eleva Butnaru Lorena.

făceam din ciocanu ceala de la păpușoi, unde era mai gros în capăt era capu' fetii [râde] și încolo picioarele mai jos ...legam niște bețe pe acolo, mm...nu era ca acu'.”⁸

„ Am fost, am fost chinuți, ce să mai, noi pe atunci, nu-i ca acu', acu'-i bine de copii, acu' numai să...să...să învețe și să fie deștepți, asta-i, încolo...”⁹

Agricultura a rămas principala ocupație a locuitorilor din mediul rural. Aceștia trăiesc din cultivarea pământului, creșterea animalelor, pomicultură, viticultură. Țăranul român are rădăcinile înfipite adânc în pământul din care s-a născut, puținul pe care-l are sau averea pe care a reușit s-o agonisească este rezultatul trudei sale. Mâinile oricărui țăran sunt aspre, grele, bătătorite de atâta muncă. Oamenii de aici, din mediul rural sunt truditorii pământului, viața lor fiind o "poveste a pâinii": "Cinstite mâini de soare arse/ și înnăsprite de sudoare:/ Din truda săptămânii voastre/ Trăiește a lumii sărbătoare!". (O.Goga)

Octavian Goga spunea "Eu am văzut în țăran un om chinuit al pământului". „O fost greu, viața o fost grea să știi, foarte, am umblat cu picioarele goale și pe brumă, pe bruma groasă, scârțâie sub tălpi.”¹⁰

Țăranii din vechime munceau în cadrul familiei îndeosebi și cu unele ocazii în comunitate, în clăci sau șezători. Gospodăria a stat la baza societății țărănești de altă dată, iar o dată cu întemeierea familiei, cei doi soți deveneau „gospodari“, intrând astfel în rând cu lumea. Pentru țăran, agricultura înseamnă destin, era însăși rațiunea de a exista pe acest pământ și în această lume a lui Dumnezeu. De aceea, munca e sfântă, iar dreptul asupra pământului este sacru, în concepția țăranilor de demult. „La noi, singura realitate permanentă, inalterabilă, a fost și a rămas țăranul”, spunea Liviu Rebreanu. Țăranul nu concepea viața fără muncă. Mâinile lor crăpate spun totul, iar pe chipul lor se vede cum au trecut anii. „ Țeseam toată iarna, toată iarna țeseam la covoare, la leghicere, la țolice, am țesut cre'că merg de aici până...trec de târg” ; „ Ne dădea câte 2 kile de grâu la ziua de muncă sau 3 lei la ziua de muncă și-am muncit și-am făcut la zile și-am crescut și copchii, de asta am o țandură de pensie acu', da; făceam câte 300 de zile pe an, da, umblam și cu două vite și cu copchii acasă... am muncit prea mult, nu mai vreau să-mi mai amintesc, o fost prea greu. “¹¹

8 Interviu cu Arsene Ileana, 09.08.2013, realizat de eleva Năstasă Miruna.

9 Interviu cu Motre Georgeta, 07.10.2013, realizat de eleva Arsene Marina.

10 Interviu cu Năstase Ion, 04.07.2013, realizat de elevul Postolache George.

11 Interviu cu Borocanu Ioana, 12.11. 2013, realizat de eleva Bagu Andreea.

Țăranul a fost definit ca talpă a țării, ca păstrător al tradiției și culturii orale românești, iar când patria a fost în pericol, țărani au constituit baza pentru apărarea țării.

Viața se desfășura relativ simplu, în funcție de anotimpuri, după calendarul muncilor agricole, dar și după sărbătorile religioase, căci e păcat să muncești în zi de sărbătoare.

Ceasul nu își are locul în casele de la sat, aici orele se calculează în funcție de răsăritul și apusul soarelui. „Nu știam de ceas, n-aveam ceasuri, să știm noi de ceas, așa după soare...te orientai”¹².

În comunicarea orală cotidiană se folosesc o serie de regionalisme specifice Moldovei, unele foarte expresive, altele mai puțin cunoscute pentru românii din alte regiuni ale României. Multe dintre acestea au fost făcute celebre de Ion Creangă în „Amintiri din copilărie”. Iată câteva dintre ele: ogheal-plapumă, blid-farfurie, oleacă-puțin, zâmnice-beci, bertă-batic, cataroi-copil etc.

Locuința a suferit transformări considerabile; foarte puține locuințe mai păstrează elemente de mobilier vechi. O locuință adăpostea, de regulă, o familie, dar nu erau puține cazurile când în aceeași casă locuiau bunicii și copiii căsătoriți. Casele erau „făcute din...lut. Lut aveam pe jos, când se făcea glod rădeam cu sapa glodul de pe jos”¹³. Chilerul era construit lateral, fiind acoperit de prelungirea acoperișului casei. Majoritatea țăranilor transformau chilerul în bucătărie de vară. „Ei, casa, două odăi, sală și-o anexă, adică un chiler, sobă de cărămidă, vatra dată cu var, nu cu oloi, ca acu' sau de teracotă sau, mă rog, cu faianță, pe jos lut, lipit cu lut, lut, galben cu baligă, prislele tot la fel, lipite, cărăm la lut de ne speteam”¹⁴.

Mobilierul consta din unul sau două paturi, două-trei scaune și o măsuță. „Patul era bătut țăruș, 4 țăruși și scânduri și pusă o rogojină și urma o saltea de paie”¹⁵. „O masa mititică rotundă și scaune mititele, ne puneam câte 8 câți eram împrejur mesei și mâncam; lingurile ce le mai spălam, da' castronu' nu era decât unu', atâta.”¹⁶

Un rol important îl avea vatra, pe care se gătea în ceaune de tuci sau oale de pământ. O altă piesă de mobilier obișnuită pentru acele vremuri era lada de zestre. Lada de zestre era cumpărată de părinții miresei și umplută de tânăra fată cu valuri de pânză țesută în casă, scoarțe,

12 Interviu cu Năstase Ion, 04.07.2013, realizat de elevul Postolache George.

13 Interviu cu Roșca Sanda, 11.03.2013, realizat de eleva Postolache Lorena.

14 Interviu cu Angheluță Elena, 06.06.2013, realizat de eleva Butnaru Lorena.

15 Interviu cu Roșca Sanda, 11.03.2013, realizat de eleva Postolache Lorena.

16 Interviu cu Angheluță Elena, 06.06.2013, realizat de eleva Butnaru Lorena.

preșuri, ștergere și multe altele necesare la casa omului. Toate acestea erau țesute de fata ce urma să se mărite.

Lada de zestre mai poate fi găsită în casele bunicilor, amintind despre o lume a satului care, din păcate, dispare cu fiecare zi. Modernismul aduce cu sine schimbări rapide, influențând gustul pentru obiectele de mobilier și pentru felul în care oamenii își decorează casele. Pe lângă casă se aflau grajdul, cotețul, coșerul. Iluminatul locuințelor se făcea cu lumânări din ceară sau său de oaie; familiile mai înstărite aveau lămpi cu petrol. Curentul electric era aproape necunoscut în mediul rural. În satul Perieni electrificarea a început din anul 1962¹⁷.

Îmbrăcămintea țăranilor avea la bază pânza din cânepă sau în produsă în casă, pieile, lâna, obținute de la animalele crescute în gospodăria proprie. Cânepa, mai cu seamă, era nelipsită din gospodăriile țărănești, fiecare gospodărie avea o bucată de pământ cultivată cu cânepă; „aceala era om gospodar, care purta lână, da' sărăcimea, care-o crescut mai în sărăcie, purta haine de cânepă”; „eu cel puțin toată tinerețea am purtat mai mult cânepă și cămașă de cânepă, cânepă-n cânepă foarte...te cam rodea pe la subsuori”¹⁸. Cânepa și inul se prelucrau în gospodărie, astfel că după recoltare se legau snopi mici și se introduceau în apă „la topit”. După 7-8 zile se scoteau, se spălau și se întindeau la uscat. După uscare, snopii de in sau cânepă erau zdrobiți cu ajutorul unui „mai” până ce partea lemnoasă era îndepărtată. Se folosea apoi, „melița” cu ajutorul căreia se eliminau toate resturile lemnoase rămânând aproape curat firul de in sau cânepă. După melițat urma „dărăcitul”, când se alegeau numai firele lungi de in sau cânepă. Se formau apoi „fuioarele” din care, cu ajutorul furcii și a fusului se obținea firul, ce era apoi prelucrat cu ajutorul „ceacărului”. Se folosea apoi „vârtelnița” și „clocimpul” cu care se strângeau firele pe mosor. Se trecea apoi la „urzit” și astfel ajungeau în ultima fază în războiul de țesut.

Războiul de țesut era cea mai importantă unealtă și se găsea în aproape toate casele. Mamele care aveau fete de măritat se preocupau și de zestrea lor. Ele țesau și carpete, scoarțe sau leghicere, cu fel și fel de modele. La sfârșitul toamnei, după ce se termina munca la câmp, începeau șezătorile, unde fetele, femeile dădeau dovadă de pricepere, de creativitate, în realizarea veșmintelor și a altor lucruri folosite în casă. Aceste tradiții, a cultivării cânepii, a hainelor cusute în casă, a șezătorilor s-au pierdut și ne fac să ne ducem cu gândul la simplitatea vieții de odinioară, la plăcerea creației, îndemânarea în combinarea culorilor și cusăturilor.

17 Direcția Județeană Vaslui a Arhivelor Naționale.

18 Interviu cu Năstase Ion, 04.07.2013, realizat de elevul Postolache George.

Costumul popular era reprezentativ pentru zona Moldovei, cu ie, fustă, catrință, bundiță, basma, călțuni, opinci la femei și cu cămașă, ȋtari, brău, ilic, căciula de oaie și opinci la bărbați. Pe vreme rece se purta tradiționala bertă, un fel de șal mare, care acoperea jumătate de corp, cu franjuri pe margine. În satul Perieni costumul popular a fost purtat mai ales în zilele de sărbătoare, la Biserică sau la diferite zile festive.

„Aveam costum național, cusut de mama, pantaloni facuți tot așa din material, cămașă, ilic, aveam costum da' numa' la... numa' când eram la școală și eram în dansuri sau, mă rog, la cântec, la cor, la...nu purtam, în restu' nu se purta costum”¹⁹.

„Hainele acelea se purtau numai sărbătoarea când se duceau la horă ori la o nuntă ori la aiestea”²⁰.

„La noi nu s-o obișnuit în comuna Perieni decât pe la serbări, la școală erau costume și acum avem, cum sunt cimpoierii, tot costumele naționale nu le purtam, cum e în altă parte, prin Ardeal se poartă, la noi nu s-o purtat decât pe la serbări, la școală, pe la zile festive când erau zile festive”²¹.

Mâncarea țaranului român era simplă: ciorbă de fasole, brânză, mămăligă...Se mânca mult mai multă mămăligă decât pâine, pâinea de grâu era rezervată mai curând sărbătorilor. „Când ni-aducea o țandără de pâine din târg, ziceam că-i miere, ne dădea cu porție câte o felioară, ca să ne ajungă la toți.”²² Cei mai mulți se mulțumeau cu bucate simple, în mare măsură legume și cereale, căci lactatele și mai ales carnea nu erau la îndemâna oricui și oricând. Din făina albă de grâu se făceau multe copturi rituale - cozonaci, colaci - cu semnificație spirituală. Oamenii din sat mâncau multe lucruri pe care azi tot mai puțini români le mai mănâncă: știr, frunze de sfeclă, hrișcă, mei, bob, ulei de cânepă, julfă (un produs obținut din sămânță de cânepă). „Mâncai borș cu urluială și cu mămăliguță, pâinea nu prea se găsea, să mănânci pâine...ei, când vedeam o pâine ziceam că-i cozonac, poate alți gospodari aveau, da' tatu' meu o fost cam sărac, cam nevoiaș, așa, c-am fost 13 frați adunați din două căsătorii...într-adevăr o fost cam greu, cam greu s-o trăit, mâncam ori fasole dulce, fasole prăjite sau fasole cu borș sau borș cu cartofi sau cartofi cu usturoi, aiestea erau mâncărurile, nu erau cum îi acu' de

19 Interviu cu Arteni Vasile, 06.08.2013, realizat de eleva Brostic Petronela.

20 Interviu cu Toma Gheorghe, 08.10.2013, realizat de eleva Gherman Roxana.

21 Interviu cu Năstase Ion, 04.07.2013, realizat de elevul Postolache George.

22 Interviu cu Borocanu Ioana, 12.11. 2013, realizat de eleva Bagu Andreea.

aperitive sau de ceva, nu știu, nu știam ce înseamnă ...n-aveam feluri, să fie cel puțin două feluri sau trei feluri, cum este astăzi, nu?”²³

Locuitorii satului Perieni au cunoscut una din cele mai prelungite perioade de secetă care au lovit vreodată România. Atunci s-au format grupuri de locuitori care au plecat în căutare de hrană în Muntenia, Oltenia și Transilvania, zone mai puțin afectate de secetă. Cei mai mulți își goleau casele de țolice, haine, pânzeturi, hamuri, încălțăminte și tot ce aveau de preț, pentru a le schimba pe porumb, necesar hrănirii familiilor și animalelor. „Tata s-o dus de 4 ori după păpușoi. O plecat exact în ziua de Sf. Ion, în ziua de iarmaroc, o plecat. O luat niști borcani cu miere, o luat o caciulă,ăăă, o luat...niște flanele, cari li avem noi de pe acasă și li-o dus...în Oltenia s-o dus, și...venea cu... o venit cu grâu și cu niște secară”²⁴.

În primăvara anului 1945, tifosul a făcut ravagii și numeroase familii nu au avut de sărbătorile Paștelui măcar mălai pentru o măcăligă. „Am trăit greu noi, eu am trăit mai tari greu c-am fost și mulți, un frate mi-o murit atuncea în foamete...de 14 ani.” „Am zăcut de tifos.”²⁵ Numeroși țărani, într-o încercare disperată de a obține o recoltă cât de mică, au arat suprafețele cu cerealele arse de secetă și au însămânțat din nou, folosind și ultimele rezerve de sămânță. Seceta a continuat cu aceeași intensitate, iar în august 1946 situația din Moldova devenea catastrofală. Populația mânca la două-trei zile o zeamă din turte de floarea-soarelui, terci de țărățe. „O fost foarte greu. Alții n-o avut ce mânca săracii, o așteptat să iasă în primăvară și o ieșit secara, așa îi spune, ș-o luau când dădea în țintă, o coceau în cuptoare ș-o dădeau la râșniță, de făcea făina să mănânce, care n-aveau secară cumpărau huscă, cum îi acu’ ștrotul, atunci îi spunea huscă și făceau măcăligă, săracii și mâncau dintr-aceea, vai de capul lor.”²⁶

„Nu-mi mai vine mie să mai cred cât, cât de rău, cât de chin, ce, ce-am suferit atunci. Eram, eu aveam pe Maria mititică și noi doi, cu aldi bunic-tu și cu noi, eram patru și cu fata cinci la masă. Făceam măcăliguța ceea mititică, ia așa mai mititică, nu...și-o tăiam în...făceam porții, în patru bucăți, în cinci [râde], ca nu cumva să mănânce altu’ mai mult, să mănânce o porție, și-așa că, mm, așa ne-am chinuit până când al doilea an s-o făcut, ne-am mai revenit, na, da...unia o suferit săracii, mai rău.”²⁷

23 Interviu cu Năstase Ion, 04.07.2013, realizat de elevul Postolache George.

24 Interviu cu Roșca Sanda, 11.03.2013, realizat de eleva Postolache Lorena.

25 Interviu cu Vrabie Ileana, 01.11.2013, realizat de eleva Postolache Lorena.

26 Interviu cu Chiper Ileana, 12.06.2013, realizat de eleva Barbu Iustina.

27 Interviu cu Arsene Ileana, 09.08.2013, realizat de eleva Năstasă Miruna.

În sat nu erau medici care să-i trateze pe cei bolnavi, până în anul 1944 nu a existat nicio unitate sanitară.²⁸ Omul de la țară a fost nevoit să se descurce singur, a combinat descântecul cu plantele medicinale: muștelul, coada calului, coada șoricelului etc. Se apela la anumite femei din sat, care la nevoie, făceau și ele ce se pricepeau. La baza vindecării bolnavilor se aflau anumite buruieni, al căror leac tămăduitor era aproape sigur, dar și ventuzele erau foarte folosite. „Când ne îmbolnăveam ce mai, ne mai freca mama cu oțet sau cu rachiu, cu spirt. Ne mai pune ventuzi dacă eram mai mărișoare, așa...și dacă, cumva ne mai durea gâtul făceam gâlci, ne mai punea cartofii cu gaz la gât, ne mai punea comprese și...așa ne vindecam că nu era ca acu' pastile, una două, ții rău, hai la pastile”²⁹.

„Asta era la bază, leacurile băbești, că la doctor...nu mergea tata cu mămuca, mureai și cu zile, noi cu babele, te duceai, te freca baba și te făceai bine, pe o parte, că și frecția prinde bine la corp, mai ales, la copii așa, babele erau puterea leacului.”³⁰

Satul a fost și va fi mereu un spațiu al datinilor, al tradițiilor populare. Tradiția este cea care leagă o generație de alta, trecutul de prezent. Obiceiurile prezintă viața socială, diverse aspecte ale rânduiei ei. Întreaga viață a omului, munca lui din timpul anului și diferitele lui ocupații, relațiile cu semenii erau întretesute cu obiceiuri. Țăranul a apărut cu sfințenie obiceiurile din vechime. Domeniul tradițiilor și obiceiurilor populare este foarte vast la români, cuprinzând o varietate de forme folclorice, rituale, ceremoniale și unele magice. Sărbătorile creștine sunt însoțite de frumoase și uimitoare tradiții și datini. Obiceiurile, datinile se transmit prin viu grai, din generație în generație. Ca obiceiuri tradiționale în comună, ce încă se mai păstrează sunt mersul cu „Colindul”, cu „Steaua”, cu „Plugușorul”, cu „Mocănașii”, cu „Sorcova”. „Veneau băieți, cântau, ne urau la geam...făceam colaci, făceam de toate, dădeam la băieți, nuci, c-așa se dădea, mere, așa, era frumos. Se făceau hori mai des, da, nu știam noi de discotecă, de-aistea.”³¹

„Era horă la Crăciun trei zile, hrăneai lăutarii, la Anu' Nou venea vălăret cu lăutari, de Costantin și Ileana. Băieții cu lăutarii înseamnă vălăret, la Paști, a doua zi de Paști umbla vălăretu' cu flăcaii, împărțea lăutarii, erau 12, dădea 6 lăutari din sus și 6 din jos sau dacă împărțau în trei dădeu câte patru lăutari și făcea satu’ ”³².

28 Direcția Județeană Vaslui a Arhivelor Naționale.

29 Interviu cu Roșca Sanda, 11.03.2013, realizat de eleva Postolache Lorena.

30 Interviu cu Năstase Ion, 04.07.2013, realizat de elevul Postolache George.

31 Interviu cu Motrea Georgeta, 07.10.2013, realizat de eleva Arsene Marina.

32 Interviu cu Onu Catinca, 16.09.2013, realizat de eleva Manolache Daniela.

Un colind vechi care se cânta la Perieni era „Creasta” „și mai cântam și-un cântec vechi, nu știu, se nume „Creasta”, zice [cânta]: „Creastă, creastă de vărsat, toți cucoșii o călcat/ Numai floarea soarelui șade-n poarta raiului/ Și se-nchină la Hristos, ca un trandafir frumos/ Busuioc verdi pe masă, rămâi gazdă sănătoasă, /La mulți ani”³³.

De Bobotează, oamenii merg la biserică pentru a lua apă sfințită, cu care se stropesc cei din casă, precum și păsările și animalele din gospodărie. Hora satului se organiza de un grup de tineri care tocmeau lăutari să cânte în fiecare duminică. „Nu exista duminică fără horă în sat.”³⁴. „Era un singur scripcar, care cânta acolo dintr-o scripcă, noi cu picioarele goale jucam.”³⁵ „De Paști era horă la monument, erau butuci pe lângă garduri de lemn, stăteau toți oamenii pe butuci și babele și fetele jucau bre, se făceau trei hore în sat, da’ ca acu’?”³⁶.

Un vechi obicei care nu se mai practică astăzi era claca. „Dacă făceai clacă, stăteai până pe la 12 de noapte și mai torceam și mai aveam spor la treabă.”³⁷

Cimpoiul este unul din cele mai vechi instrumente muzicale folosite în sat. Formația de cimpoieri din sat cuprinde trei generații de interpreți și de-a lungul timpului a reperat numeroase succese, fiind cunoscută atât în țară, cât și în străinătate. „Se cam pierd obiceiurile, cum și cu dansurile bătrânești, nu mai avem dansuri bătrânești, s-o terminat cu ele”³⁸.

Biserica, alături de școală este o instituție în jurul căreia gravitează viața culturală și spirituală a satului. Religiozitatea sătească este concretă și practică, fapt demonstrat de prezența la Biserică a membrilor comunității și de respectarea practicilor religioase, postul, spovedania. Cultivarea pământului este adesea însoțită de acte ritualice, precum binecuvântarea holdelor, a semănatului, a fântânii, a primelor roade ale pământului, iar Troițele străjuiesc fântânile, colinele sau drumurile din sat. Bătrânii s-au obișnuit să fie recunoscători pentru orice strop de ploaie sau orice e dat de la Dumnezeu. La ora actuală, în satul Perieni există două biserici, una cu hramul „Sfinții Voievozi”, cealaltă cu hramul „Constantin și Elena”. Prima biserică a fost construită din inițiativa veteranilor din Primul Război Mondial și a fost finalizată în anul 1926. Lângă aceasta se afla și cimitirul. Satul este „așezat înadins în jurul bisericii și al cimitirului, adică în jurul lui Dumnezeu și a morților”, spunea Lucian Blaga.

33 Interviu cu Năstase Ion, 04.07.2013, realizat de elevul Postolache George.

34 Interviu cu Chiper Ileana, 12.06.2013, realizat de eleva Barbu Iustina.

35 Interviu cu Năstase Ion, 04.07.2013, realizat de elevul Postolache George.

36 Interviu cu Onu Catinca, 16.09.2013, realizat de eleva Manolache Daniela.

37 Interviu cu Roșca Sanda, 11.03.2013, realizat de eleva Postolache Lorena.

38 Interviu cu Butnaru Aurelian, 11.09. 2013, realizat de eleva Tudosi Roxana.

Străbunicii, bunicii au trecut prin războaie și bombardamente, prin crize economice și schimbări de regim, prin ocupații militare, au suportat ocupația trupelor sovietice, au îndurat foametea anilor 1946-1947, teroarea colectivizării. Din perioada celui de-al Doilea Război Mondial, Chiper Ileana povestește: „Amintiri...cam grele. N-aveai voie să stai cu lumină seara, că veneau avioanele de la ruși, bombardau satul... am...fugit la un frate, stăteam la o șură de paie să nu ne vadă și-o dat vreo 2 bombe la Bârlad, da' nu mai țin minte unde. Lumina de la Bârlad se vedea la Perieni, lumina ceea. Și noi fetele, când o venit rușii în sat, am stat în podul chilerului cu o verișoară... ascunse, că ne era frică. Da...Când o venit rușii o ieșit preotul Dima, Dumnezeu să-l ierte și o anunțat toți oamenii să pună prosoape albe la poartă, și așa o făcut oamenii”³⁹.

„Îmi lua vaca di la bou, di la jug o confiscat-o, după ce-o trecut rușii, trebuie să dăm carne, să dăm vite din cauză că era țara datoare.”⁴⁰

Pentru mediul rural, cele mai importante transformări socio-economice au rezultat din procesul de colectivizare derulat între 1949 și 1962. Ca modalitate incipientă de constituire a cooperativelor agricole au fost folosite întovărășirile. Colectivizarea a avut un impact negativ asupra vieții tradiționale. Colectivizarea a fost un proces forțat, nu a fost o asociere liberă, „n-am vrut să ne trecem la colectiv, am ținut în greu.”; „Și-o vinit învățătoarea ei și-o spus așa :„Ci, eu nu-ți mai primesc copilul la școală dacă nu te treci la colectiv”, „fata suferea, îi punea creionul în mână să scrie acolo așa că tata,tata nu vrea să treacă la colectiv.”⁴¹

„Am trecut la colectiv, obligatoriu m-am trecut la colectiv, pentru că...eram salariat la primărie și o zis că dacă nu mă trec la colectiv îmi desface contractu' de muncă, vrând-nevrând m-am trecut la colectiv”⁴².

Colectivizarea a fost însoțită de sistemul cotelor care amenința subzistența familiilor țărănești. Cantitatea datorată statului era stabilită înainte de recoltare și nu se modifica în funcție de producție, astfel că, nu de puține ori, cota datorată era mai mare decât producția obținută și producătorului nu-i mai rămânea nimic pentru consumul propriu. Acest tip de impozit pe producția agricolă a avut drept consecință principală înrăutățirea stării economice a sătenilor.

39 Interviu cu Chiper Ileana, 12.06.2013, realizat de eleva Barbu Iustina.

40 Interviu cu Vrabie Ileana, 01.11.2013, realizat de eleva Postolache Lorena.

41 Interviu cu Roșca Sanda, 11.03.2013, realizat de eleva Postolache Lorena.

42 Interviu cu Arteni Vasile, 06.08.2013, realizat de eleva Broștic Petronela.

„Din toate dădeam ș-apoi noi nu rămâneam aproape cu nica, era mai rău ca foametea, când ... cu cotele, pâna când s-o terminat și cu cotele astea am dus-o greu tare, tare, tare am dus-o cu, cu cotele.”⁴³ „Cotele? Venea la coșar și îți lua păpușoiul dacă nu dădeai.”⁴⁴ De regulă localnicii nu mai rămâneau cu aproape mai nimic din recoltă „Mai furam câte oleacă, da’ cu frică, se sucea baticul în cap când veneam cu grăunțe sau cu oleacă de ceva”.⁴⁵

„Ne sculam...dimineața la 6 la 7 eram acolo la colectiv ne ducea la muncă, făceam normele ca să putem, ca să ne deie cerealele pentru hrana noastră, că altfel nu se putea, ca să mănânci dacă n-aveai cereale”.⁴⁶

„Am muncit degeaba și în timpu’ lu’ Ceaușăscu, să fi știut nu mai munceam deloc ... da’ îți lua din ogradă, îți lua ..eeii.”⁴⁷

După 1989, prin procesul de reîmproprietărire, terenul care aparținea cooperativelor agricole a reintrat în proprietatea familiilor care îl deținuseră. „Ne-o dat pământul înapoi, hai că-i bine într-un fel, da’ ..n-avem cu ce-l munci, nu putem, n-avem putere de muncă, nu...îs scumpe, scumpe toate, cheltuielile aiestea, arături, sămănături, toate, toate îs scumpe și omu’ dacă n-are, n-are bani, hm,rămâne pârlomagă, așa că... nu-i chiar bine...se duc oamenii prin străinătate să...să muncească pentru bani. Păi, asta nu-i bun. Asta nu-i bine deloc.”⁴⁸

În centrul satului, lângă primarie, se află Monumentul Eroilor închinat celor care s-au jertfit în Primul Război Mondial. „Ne duceam la 10 mai când era Ziua Regelui, că de 10 mai se sărbătorea Ziua regală, a venirii regelui, 10 mai și ne adunam la monumentu’ ceala, a eroilor, toți străjeri, cu băști albe, care puteau, care nu, cu ce aveai te îmbrăcai... era străjerii pentru rege, tineretu’ regal și cânta <<Trăiască Regele>>”.⁴⁹

Toți oamenii satului se cunosc foarte bine între ei. “Al cui ești?” este întrebarea care ordonează micile comunități. Oamenii se simt în siguranță atunci când se recunosc și sunt acceptați ca aparținând unui grup sau unui popor. În satul Perieni același nume de familie este purtat de mai multe persoane, fără a fi rude. Cei ce poartă același nume se recunosc numai după poreclă. În sat oamenii se cunosc foarte bine între ei, își cunosc defectele, calitățile, obiceiurile, apucăturile, viciile etc. Oamenii își atribuie diverse apelative care scot în evidență anumite

43 Interviu cu Roșca Sanda, 11.03.2013, realizat de eleva Postolache Lorena.

44 Interviu cu Chiper Ileana, 12.06.2013, realizat de eleva Barbu Iustina.

45 Interviu cu Roșca Sanda, 11.03.2013, realizat de eleva Postolache Lorena.

46 Interviu cu Toma Gheorghe, 08.10.2013, realizat de eleva Gherman Roxana.

47 Interviu cu Onu Catinca, 16.09.2013, realizat de eleva Manolache Daniela.

48 Interviu cu Arsene Ileana, 09.08.2013, realizat de eleva Năstasă Miruna.

49 Interviu cu Năstase Ion, 04.07.2013, realizat de elevul Postolache George.

trăsături. Unele porecle se transmit din generație în generație; porecele pe care și le dau oamenii sunt o dovadă a simțului umorului. Cele mai cunoscute porecle din sat sunt: Ghiocel, Țigaretă, Portofel, Urecheatu, Fifirig, Harbujăl, Pineză, Gagarin, Șoric, Nănae etc.

Elevii care au realizat interviurile au primit sfaturi din partea bătrânilor.

„ În partea agriculturii le-am dat sfaturi să muncească, să nu lase pământul pârloagă, că-i păcat. Care vor să învețe carte, să fie sănătoși să învețe carte, să trăiască bine, dacă nu, să muncească, cum am muncit și noi bătrânii, ca să poată să trăiască. Nu după furat, nu după făcut rău.”⁵⁰

„ Să meargă prima dată la Biserică. Și să fie cuminți, să învețe ca să-și capete v-o bucățică de... pâine mai bunișoară”⁵¹

„ Numa' dacă învață carte poa' să-și câștige în viață un trai mai bun, da' dacă nu, se duce la...cu părinții, alătura , la muncă, cu ziua, cu...păi, altceva n-are, n-are încotro.”⁵²

Bătrânii trebuie să aibă un loc în societate, să fie respectați și tratați cu demnitate. Bătrânii încă mai au ceva de spus. Ei dețin cea mai cuprinzătoare retrospectivă. Ei pot vorbi numai din experiență, fără să facă presupuneri și prospecțiuni în viitor. Fiecare dintre noi ne dorim să trăim mult, dar nu vrem să devenim bătrâni. „ Trebuie să îmbătrânești, uite, cum am îmbătrânit eu, sunt 80 și ceva de ani, așa, nu mai văd, nu mai pot merge, nu mai pot tăia un lemn, nu mai pot aduce o căldare cu apă, foarte greu pe unele locuri.”⁵³

Bătrânii din mediul rural, arși de soarele câmpului și cu puțină carte au acea înțelepciune ce vine odată cu experiența îndelungată a vieții. A fi bătrân era odată o onoare. În fiecare comunitate exista o instituție respectată și apreciată numită „Sfatul Bătrânilor”. „Cine nu are bătrâni, să-și cumpere“, spune un vechi proverb românesc. Cei care îi au pe bătrâni să îi respecte, să le valorifice experiența de viață, sfaturile, înțelepciunea. Bătrânii reprezintă memoria vie a satului, putem să învățăm din experiența lor, dar și să valorificăm din trecutul satului românesc unele virtuți spirituale, morale și practice, cum sunt: credința, cinstea, hărnicia, solidaritatea, răbdarea, modestia, cumpatarea. Experiența bătrânilor are un rol important în dezvoltarea personală a tinerilor. Forța morală a acestui popor poate fi revitalizată prin întoarcerea la trecutul nostru de fii și de urmași de țărani.

50 Interviu cu Chiper Ileana, 12.06.2013, realizat de eleva Barbu Iustina.

51 Interviu cu Roșca Sanda, 11.03.2013, realizat de eleva Postolache Lorena.

52 Interviu cu Arteni Vasile, 06.08.2013, realizat de eleva Broștic Petronela.

53 Interviu cu Postolache Ion, 20.08.2013, realizat de elevii Tudosi Roxana și Boloii Cristian.